KCES's Moolji Jaitha College, Jalgaon

(An Autonomous College Affiliated to KBC North Maharashtra University

SYLLABUS OF

S. Y. B. A. [DRAMATICS]

UNDER

CHOICE BASED CREDIT SYSTEM (CBCS)

w.e.f. 2019-20

CBCS Autonomous Structure for S.Y.B.A (DRAMATICS)

<table>
<tr><th>EM</th><th>CORE COURSE (12)</th><th>Ability Enhancement Compulsory Course (AECC) (2)</th><th>Skill Enhancement Course (SEC) (2)</th><th>Discipline Specific Elective DSE (4)</th><th>Generic Elective GE (2)</th></tr>
<tr><td rowspan="3">I</td><td>English/Hindi/ MIL-1</td><td rowspan="3">(English/Hindi/MIL Communication) / Environmental Studies</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td></tr>
<tr><td>DSC- 1 A</td></tr>
<tr><td>DSC- 2 A Dramatics</td></tr>
<tr><td rowspan="3">II</td><td>Hindi/MIL/ English-1</td><td rowspan="3">(English/Hindi/MIL Communication) / Environmental Studies</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td></tr>
<tr><td>DSC- 1 B</td></tr>
<tr><td>DSC- 2 B Dramatics</td></tr>
<tr><td rowspan="3">III</td><td>English/Hindi/ MIL-2</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3">SEC -1 Dramatics</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td></tr>
<tr><td>DSC- 1 C</td></tr>
<tr><td>DSC- 2 C Dramatics</td></tr>
<tr><td rowspan="3">IV</td><td>Hindi/MIL/ English-2</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3">SEC -2 Dramatics</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td></tr>
<tr><td>DSC- 1 D</td></tr>
<tr><td>DSC- 2 D Dramatics</td></tr>
<tr><td rowspan="2">V</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">SEC -3 Dramatics</td><td>DSE-1 A Dramatics</td><td rowspan="2">GE-1 Dramatics</td></tr>
<tr><td>DSE-2 A Dramatics</td></tr>
<tr><td rowspan="2">VI</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">SEC -4 Dramatics</td><td>DSE-1 B Dramatics</td><td rowspan="2">GE-2 Dramatics</td></tr>
<tr><td>DSE-2 B Dramatics</td></tr>
</table>

Details of course: DRAMATICS

Sr. No.	Course Type	Theory/Practical	No of Papers	No of Credits	Total Hours per week
01	**Core Course (DSC)**	**Theory**	12	12*06=72	72
02	**Discipline Specific Elective (DSE)**	**Theory**	04	04*06=24	24
03	**Ability Enhancement Compulsory Courses (AECC)/ Environmental Studies**	**Theory**	02	02	04
04	**Skill Enhancement Courses (SEC)**	**Theory**	04	02*04=08	08
05	**Generic Elective (GE)**	**Theory**	02	02*06=12	12
				Total	**120**

CBCS Autonomous Structure for S.Y.B.A. (DRAMATICS)

Semester	Core Course	Paper No	Name of Course	No. of Credits	No. of Hours per Week
III	DSC-2C	DRA.231	Theory ABHINAY	३	३
		DRA.232	Practical ABHINAY (Project Report)	३	३
	SEC -1	DRA.230	Theory History Of Theatre	२	२
IV	DSC-2D	DRA.241	Theory DIRECTION	३	३
		DRA.242	Practical DIRECTION (Project Report)	३	३
	SEC -2	DRA.240	Theory Drama Criticisms	२	२
			Total Credits	**16**	**16**

CBCS Autonomous Structure for S.Y.B.A. (DRAMATICS)

Semester	Core Course	Paper No	Name of Course	No. of Credits	No. of Hours per Week
III	DSC-2C	DRA.231	Theory अभिनय (सैद्धांतिक)	3	3
		DRA.232	Practical अभिनय (प्रकल्प अहवाल)	3	3
	SEC -1	DRA.230	Theory रंगभूमीचा अभ्यास (सैद्धांतिक)	2	2
IV	DSC-2D	DRA.241	Theory दिग्दर्शन (सैद्धांतिक)	3	3
		DRA.242	Practical दिग्दर्शन (प्रकल्प अहवाल)	3	3
	SEC -2	DRA.240	Theory नाट्य समीक्षा (सैद्धांतिक)	2	2
			Total Credits	**16**	**16**

के.सी.ई. सोसायटीचे,
मूळजी जेठा (स्वायत्त) महाविद्यालय,
जळगाव

School of Performing Arts
(कान्ह ललित कला केंद्र)

विषय :- नाट्यशास्त्र

वर्ग :- द्वितीय वर्ष
(Sem-III & Sem-IV)

शैक्षणिक वर्ष :- २०२०-२१

School Of Performing Arts या शाखेच्या अंतर्गत **कान्ह ललित कला केंद्रातील नाट्यशास्त्र** या विभागाने सदर अभ्यासक्रमाचा मुळ उद्देश नाट्य या प्रयोगजीवी कलेचा सुजाण कलाकार, तंत्रज्ञ, सुज्ञ प्रेक्षक आणि कला समीक्षक किंवा कला दिग्दर्शक व कला शिक्षक निर्माण करणे हा आहे. नाटक ही कला प्रयोगजीवी, सादरीकरणाची असल्याने या अभ्यासक्रमात प्रात्याक्षिकावर सुद्धा लक्ष केंद्रीत करण्यात आलेले आहे. सदर अभ्यासक्रम सैद्धांतिक (Theory) व प्रकल्प अहवाल (Practical) परीक्षण अशा दोन भागात करण्यात आला आहे.

नाटक या कलेचे **(Performing Art)** शिक्षण सर्वसामान्यांपर्यंत पोहचवणे हा उद्देश आहे. भाषण व संभाषण, ऐकण्याची कला, विचारांची देवाण-घेवाण, न्यूनगंड, आत्मविश्वास, स्मरणशक्ती, स्वत:ची ओळख, निर्णयक्षमता, इ. विषयांवर या अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून शिक्षण देणे. अभिनय, दिग्दर्शन आणि नाट्यकलेच्या माध्यमातुन विद्यार्थ्यांचा व्यक्तीमत्व विकास घडून येत असतो. विद्यार्थ्यांना चांगले करीयर करण्यासाठी शिक्षणासोबत सर्वांगिण दृष्टीने विकसित असलेले व्यक्तीमत्व घडविण्यासाठी हा अभ्यासक्रम दिशा देतो.

- **सदर अभ्यासक्रम एकुण १५० गुणांचा असेल.**
- **जुन २०२० पासुन हा लागू करण्यात येत आहे.**
- **प्रत्येक सत्रात सैद्धांतिक (लेखी) कार्यासाठी ६० गुण व १५ गुण अंतर्गत लेखी परीक्षेसाठी असतील तसेच प्रकल्प अहवाल सादरीकरण आणि विभागात होत असलेल्या नाट्य निर्मीती प्रक्रीयेमध्ये दिलेल्या सक्रीय सहभागाचे परीक्षणासाठी ६० गुण व १५ गुण अंतर्गत परिक्षेसाठी राहतील. अशा प्रकारे प्रत्येक सत्रात एकुण १५० गुणांची परिक्षा घेतली जाईल.**
- **सदर अभ्यासक्रमासाठी पात्रता प्रथम वर्ष कला शाखेतील नाट्यशास्त्र विषय उत्तीर्ण आवश्यक आहे.**
- **अभ्यासक्रमासाठी माध्यम मराठी असेल.**

अभ्यासक्रम

पेपर क्रमांक -३ (सैद्धांतिक) :- अभिनय

द्वितीय वर्ष :(कला शाखा) तृतीय सत्र : (DSC-2 C) शै.वर्ष : २०२०-२१

एकूण तास :-४५ एकूण गुण :- ७५ एकूण श्रेयांक :- ३

नटाने अभिनय करतांना खालील घटकांचा विचार करणे आवश्यक आहे.

१) अभिनय म्हणजे काय आणि अभिनयाची प्राथमिक तत्वे.

२) अभिनयाची प्रमुख साधने :-
शरीर, आवाज, भाषा, संवाद, स्वर, आरोह-अवरोह

३) हावभाव मंचीय व्यवहार

४) भुमिकेचे विश्लेषण आणि रगमंचावर ऐकणे

५) स्तानिस्लावस्की यांचा अभिनय सिद्धांत

- **प्रत्येक सत्रासाठी गुणांकन करणे साठीचा तक्ता खालील प्रमाणे असेल.**

सैद्धांतिक (लेखी परिक्षा)	अंतर्गत लेखी परीक्षा	एकुण गुण
६०	१५	७५

अभ्यासक्रम

पेपर क्रमांक -३ (प्रात्याक्षिक) :- अभिनय

द्वितीय वर्ष (कला शाखा) तृतीय सत्र (DSC-2 C)शै.वर्ष : २०२०-२१

एकूण तास :-४५ एकूण गुण :- ७५ एकूण श्रेयांक :- ३

नटाने अभिनयाचे प्रात्यक्षिक करतांना खालील घटकांचा विचार करणे आवश्यक आहे.

१) विविध नाट्यशैलीतील अभिनय

२) वाचिक अभिनय-

मराठी आणि हिंदी नाटकातील प्रत्येकी ३ नाट्य उताऱ्यांचा अभिनयाच्या दृष्टिकोनातून अभ्यास

३) नटाने आवाजासाठी करावयाची स्वरसाधना :- स्वर-व्यंजन, बाराखडी

४) मूकाभिनय - मूकाभिनयातून कथेचे सादरीकरण

५) एकांकिका सादरीकरण करणे

- **प्रत्येक सत्रासाठी गुणांकन करणे साठीचा तक्ता खालील प्रमाणे असेल.**

प्रात्याक्षिक (प्रात्यक्षिक परिक्षा)	अंतर्गत प्रात्याक्षिक परीक्षा	एकुण गुण
६०	१५	७५

अभ्यासक्रम

पेपर क्रमांक - ४ (सैद्धांतिक) :- रंगभूमीचा अभ्यास

द्वितीय वर्ष (कला शाखा) चतुर्थ सत्र (SEC- 1) शै.वर्ष :- २०२०-२१

एकूण तास :- ३० एकूण गुण :- ५० एकूण श्रेयांक :- २

रंगभूमीचा अभ्यास करतांना खालील घटकांचा विचार करणे आवश्यक आहे.

१) संस्कृत रंगभूमीचा अभ्यास

२) मराठी रंगभूमीचा इतिहास स.न १९४३ ते २०००

३) ग्रीक रंगभूमी आणि रोमन रंगभूमीचा संक्षिप्त अभ्यास

४) भरतमुनींच्या नाट्यशास्त्राचा समग्र अभ्यास

५) भारतीय लोककलांचा अभ्यास :- रामलीला, रासलीला

- **प्रत्येक सत्रासाठी गुणांकन करणे साठीचा तक्ता खालील प्रमाणे असेल.**

सैद्धांतिक (लेखी परिक्षा)	अंतर्गत लेखी परीक्षा	एकुण गुण
४०	१०	५०

अभ्यासक्रम

पेपर क्रमांक - ५ (सैद्धांतिक) :- दिग्दर्शन

द्वितीय वर्ष (कला शाखा) चतुर्थ सत्र (DSC-2 D) शै.वर्ष : २०२०-२१

एकूण तास :- ४५ एकूण गुण :- ७५ एकूण श्रेयांक :- ३

दिग्दर्शनात खालील घटकांचा विचार करणे आवश्यक आहे

१) दिग्दर्शन म्हणजे काय ?

२) दिग्दर्शनाचे महत्व व जबाबदारी

३) दिग्दर्शक व नट, दिग्दर्शक व नाट्यतंत्र, दिग्दर्शक व नाट्यसंहिता यातील सहसंबंध

४) जागतिक रंगभूमीवरील दिग्दर्शकाचा उगम व विकास नाट्यनिर्मीतीच्या विविध शैली व आकृतीबंध

५) पाश्चात्य रंगभूमीवरील दिग्दर्शकांचा अभ्यास

- **प्रत्येक सत्रासाठी गुणांकन करणे साठीचा तक्ता खालील प्रमाणे असेल.**

सैद्धांतिक (लेखी परिक्षा)	अंतर्गत लेखी परीक्षा	एकुण गुण

६०	१५	७५

अभ्यासक्रम

पेपर क्रमांक - ५ (प्रात्यक्षिक) :- दिग्दर्शन

द्वितीय वर्ष :- (कला शाखा) चतुर्थ सत्र :(DSC-2 D)शै.वर्ष : २०२०-२१

एकूण तास :-४५ एकूण गुण :- ७५ एकूण श्रेयांक :- ३

दिग्दर्शना प्रात्यक्षिकात खालील घटकांचा विचार करणे आवश्यक आहे

१) दिग्दर्शक आणि नाट्यनिर्मीती

अ) नाट्यनिर्मीती पूर्व कार्य- नाटकाची निवड, नाटकाचा अभ्यास व संशोधन, तालमिंची पूर्व तयारी, तालमिचे वेळा पत्रक

ब) नाट्यनिर्मीती प्रक्रिया- नटांची निवड, नाटकाची तालिम, तांत्रिक तालिम, रंगीत तालिम

२) नाटयकला प्रकार आणि चित्रपट दिग्दर्शनातील अभ्यास

३) व्यवसायिक रंगभूमीवरील दिग्दर्शकांचा अभ्यास

४) हौशी रंगभूमीवरील दिग्दर्शकांची मुलाखत आणि त्यांच्या कार्याचा अभ्यास

५) आपल्या विभागातील नाट्यनिर्मीती प्रक्रियेचा दिग्दर्शकीय अभ्यास

- **प्रत्येक सत्रासाठी गुणांकन करणे साठीचा तक्ता खालील प्रमाणे असेल.**

प्रात्याक्षिक (प्रात्यक्षिक परिक्षा)	अंतर्गत प्रात्याक्षिक परीक्षा	एकुण गुण
६०	१५	७५

अभ्यासक्रम

पेपर क्रमांक - ६ (सैद्धांतिक) :- नाट्य समीक्षा

द्वितीय वर्ष (कला शाखा) चतुर्थ सत्र (SEC- 2) शै.वर्ष :- २०२०-२१

एकूण तास :-३० एकूण गुण :- ५० एकूण श्रेयांक :- २

समीक्षकाची पूर्वतयारी

१) नाट्यसमिक्षांचा इतिहास व स्वरुप

२) समीक्षकाची पूर्वतयारी

३) नाट्यानुभवाचे आकलन - विश्लेषण

४) नाट्य प्रयोगाच्या दृकश्राव्य अनुभवाचे विश्लेषण

- **प्रत्येक सत्रासाठी गुणांकन करणे साठीचा तक्ता खालील प्रमाणे असेल.**

सैद्धांतिक (लेखी परिक्षा)	अंतर्गत लेखी परीक्षा	एकुण गुण
४०	१०	५०

पूरक संदर्भ ग्रंथ

भरतमूनीचे नाट्यशास्त्र	-	गोदावरी केतकर
नाट्यनिर्मिती	-	यशवंत केळकर
मराठी रंगभूमीचा इतिहास	-	श्री ना. बनहट्टी
नाटकीय वेध	-	वि. भा. देशपांडे
नाटकातील मिथक	-	राजू नाईक
मराठी नाटक	-	माधव मनोहर
मराठी नाट्यकोष	-	वि. भा. देशपांडे
भारतीय रंगमंच	-	आर्य रंगाचार्य
लोकधर्मी महाराष्ट्र	-	हिरामण लांजे
मराठी नाट्यसृष्टी	-	गो.म. कुलकर्णी
शेक्सपियरची शोकनाटके	-	देशपांडे परषुराम
लोकरंगभूमी	-	प्रभाकर मांडे
मराठी रंगभमीचा इतिहास (इ.स. १८४३)	-	श्रीनिवास नारायन बनहट्टी
नाट्य समिक्षा - काही दृष्टीकोण	-	डॉ वि.भा. देशपांडे
नाटक व रंगभूमी	-	श्रीनिवास नारायन बनहट्टी
मराठीची लोककला तमाशा	-	नामदेव व्हटकर
समिक्षा	-	वा. ल. कुलकर्णी
संस्कृत नाट्यसृष्टी	-	गो.के.भट
मराठी नाट्यसमिक्षेचा विकास	-	डॉ.चंद्रकांत धांडे
महाराष्ट्राची सांस्कृतीक लोककला	-	डॉ.रामचंद्र देखणे
पाश्चात्य रंगभूमीची वाटचाल	-	कृ.रा. सावंत
जागतिक रंगभूमी १ आणि २ (पुर्वरंग)	-	माणिक कानडे
रंगभूमीवरील नेपथ्य	-	पु. श्री.काळे
बापू लिमये उवाच - १,२,३	-	बापू लिमये
मराठी कॉमेडी - ट्रेजेडी	-	माधव मनोहर
The Marathi Theatre	-	ज्ञानेश्वर नाडकर्णी
Dramatic Movements	-	नेमाई घोश
The Indian Stage - १ & २	-	हेमेंद्र नाथदास गुप्ता